

NORSK HUSKATTFORENING

Vestlisvingen 100

0969 OSLO

Telefon 22 10 93 54

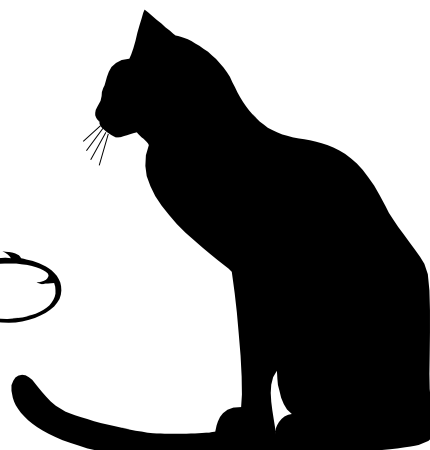
Postgiro 0808 3735 156

Mail: beikeset@chello.no

Statens Dyrehelsetilsyn

Sentralforvaltningen

Postboks 8147 Dep., 0033 Oslo

Oslo, 25.05.01

NY STORTINGSMELDING OM DYREVERN

Vi viser til Deres brev av 22.03.01, ref.: 237.01, ved Trond Slettbakk og Stein Fiskum og oversender følgende synspunkter fra Norsk Huskattforening i forbindelse med ny stortingsmelding om dyrevern.

Dette dokument er oversendt via mail. Vedleggene følger som word-vedlegg samt som tekstfiler. Dokumentet sendes også pr post.

Med vennlig hilsen

Bodil Eikeset, leder

Norsk Huskattforening

Vedlegg:

Avliving og litt til – Utredning av høyesterettsadvokat Tore Sverdrup Engelschjøn.

Rettsbok fra Oslo Namsrett av 29.05.97.

Brev av 04.01.99 fra Statens Dyrehelsetilsyn - Sentralforvaltningen

NY STORTINGSMELDING OM DYREVERN

OVERSIKT OVER PROBLEMSTILLINGER OG SAKSFELT SOM BØR PRESENTERES I DYREVERNLOVEN

Språkvalget

Formuleringer i Dyrevernavloven og relevante lover i forbindelse med denne stortingsmelding skal være basert på respekt, omsorg og toleranse for dyr. Dette er særskilt nødvendig siden loven er uttrykk for det offentliges syn på dyr. Når det gjelder katter, bør vi søke erstatninger for tilslørende uttrykk som bestandsdesimering, regulering og lignende og velge alternativer som er både klare og egnet til å fremme nettopp respekt, omsorg og toleranse.

”Bestandsdesimering” kan for eksempel erstattes med formeringskontroll og ”eierløs, ”forvillet” med hjemløs. Det som er felles for katter som av mange kalles eierløse/forvillede er at de er hjemløse. Men en forvillet/eierløs katt har i de fleste tilfeller en eier som søker etter den, mens noen av dem ikke har eier og har aldri hatt eier, men er født av hjemløse mødre.

Hjemløsheten er den tilstanden som er lik for begge disse kategorier. Ordet hjemløs blir i dag brukt og forstått av de fleste mennesker og kaller også på empati.

Fremheve hensynet til katten og fastslåelse av hjelpepliktens gyldighet

Det må komme klart frem i loven at hjemløshet hos katt og fraskrivelse av ansvar hos katteeiere først og fremst er en tragedie for kattene selv. Utgangspunktet for denne forståelse må være at katten i Norge utelukkende er å anse som et kjæledyr (eventuelt også nyttedyr tilhørende en ansvarlig eier), og at hjemløshet og mangelfullt stell av katten innebærer en nødsituasjon. Hensynet til dyrene må fremstå utvetydig. Like klart må det fremgå både eksplisitt og implisitt at hjelpeplikten gjelder overfor enhver katt, både eide og ikke eide, som lider og rammes av hjemløshet, basert både på den allmenne moral og på dyrevernloven, og at dette skal være retningsgivende for alle beskrivelser, vurderinger og tiltak. Man kan ikke unnlate å utøve hjelpeplikten på grunnlag av at tragedien rammer få eller mange individer, eller hvorvidt omgivelsene oppfatter dette som et problem eller ikke. Og hjelpeplikten kan ikke innebære at katten drepes, såfremt det finnes andre alternativer som kan gi dyret en akseptabel tilværelse.

En handlingskraftig offentlighet som målsetting

Loven bør fremvise større optimisme med hensyn til at vi i vårt land relativt lett bør kunne realisere en visjon om fravær av hjemløse katter og fravær av mangelfullt stell/tilsyn hos katteeiere. Et nødvendig ledd i dette er å fremholde at hjelpeplikten overfor hjemløse katter ikke bare kan innebære en plikt for tilfeldige enkeltpersoner til å hjelpe så langt råd er. Problemets karakter tilsier også et aktivt samfunnsansvar, og som sådant kreves en samfunnsmessig basert løsning. Først og fremst må loven påby at Staten tar på seg det overordnede ansvar. Dette omfatter bl.a. å spesifisere hva godt kattehold er, i samarbeid med dyrevernorganisasjonene, slik at dyrevernsmennene kan opptre med større fasthet i det forebyggende arbeidet. Ethvert nemndmedlem bør kunne vurdere dyreholdet utfra et felles utgangspunkt og kjenne seg sikker på at det er deres oppgave å treffe alle tiltak som er nødvendige for at dyreeiere ikke skal forårsake fare for liding i utrensmål. **Merking av katter må kunne påbys** av samme grunn, samt oppfordring på det sterkeste til kastrering/sterilisering av katter.

Loven må gjøres **klarere**, slik at det blir slutt på den usikkerhet og defensive holdning som råder i det statlige dyrevernapparatet overfor dette problemet. Folk flest forventer at denne instans ivaretar dyrs interesser i alle sammenhenger, og stadig større deler av befolkningen reagerer negativt på det de oppfatter som ansvarsfraskrivelse overfor katter, enten de er hjemløse eller ei. Ansvarer må ikke pulveriseres på flere instanser med ulike interesser. Nemndas ansvar når en katt er skilt fra eier må fastslås. **Dagens opphør av ansvar (når katten er skilt fra eier) akkurat når dyret trenger det, er skadelig og selvmotsigende.** Distriktsveterinærens plikter må klargjøres. Kommunenes rett til valg og egen hjemmelsbruk må fjernes. Hjelpen kan dessuten ikke være avhengig av at det finnes noen som er interessert i nabolaget. **Det finnes i henhold til § 6 i Dyrevernloven faktisk en plikt for alle til å hjelpe.** Denne hjelpeplikten må gjøres mer kjent, og det må kreves anstrengelse fra enkeltmennesker og det offentlige for å kunne oppfylle denne. Likedan må stortingsmeldingen fremheve at det skal kunne kreves toleranse overfor katter fra nærmiljøet. Hva betyr ellers alt verdismakket ?

Loven bør også gi klare signaler overfor lokale myndigheter basert på viljen til å oppfylle hjelpeplikten på annen måte enn å drepe katter i nød. Drepning må av mange grunner aldri bli

annet enn absolutt siste utvei, og da ut fra at dyret er så sykt at det ikke finnes medisinske tiltak for å gjøre katten frisk igjen. Både distriktsveterinærene, dyrevernsnemndene og kommunene må legge sin tyngde i arbeidet for å bedre holdningene i miljøer hvor det er vanskelig å få aksept for at hjemløse katter skal tas vare på. Og ikke minst blant den del av befolkningen som forårsaker hovedparten av hjemløsheten; katteeierne. Man kan ikke akseptere at kommunene henviser til folk i nabolaget, og benytter disses negative holdninger som grunn for avliving. Tvert om er det nettopp i slike tilfeller at myndighetene må gå foran og vise hva som er riktig og galt. Det vil være urimelig om de dårligste holdningene skal være bestemmende for handlingsvalgene. Erfaringen viser at folk flest kan bevegges gjennom rett informasjon satt i rett perspektiv. Og særlig når dette kommer fra offentlige instanser. Skoleverk og barnehager er naturlige målgrupper samfunnet benytter for å fremme gode holdninger, og det bør gjelde også på dyrevernområdet. Etablering av **kommunale dyrevernskonsulenter** ville være et viktig bidra til dette arbeidet. Av disse konsulentene bør det kreves rette holdninger og kompetanse til å forstå de dyrevernmessige sammenhenger og pedagogiske evner. **Forslag om en slik yrkesgruppe bør omtales i loven.** I kommuner med flere tusen ansatte bør det være svært rimelig og naturlig at det finnes en ansvarlig som har reell kompetanse til å ivareta interessene også til det store antall katter som befinner seg innefor kommunegrensene.

Både offentlig og privat ansvar for **forebyggelse** må i loven gjøres krystallklart. Det må slås fast at dette ikke bare innebærer **ID-merking og holdningsarbeide**, men også **utarbeidelse av forskrift for hold av katt** og økt reell kontroll fra det statlige apparatet. Mer kontroll er helt nødvendig, og det vil koste noe. Omgjøring av verdigrunnlaget til praktisk handling, er viktig også for folks syn på dyr og hvordan andre dyrevernsaker håndteres. Godt hjelpearbeid virker forebyggende i seg selv. Det må ikke skapes tvil om at forebyggelse og hjelp er like viktig på landet som i byene. Vi må ikke ha ulike etiske standarder for by og land.

Dyrevernslovens § 21 og 22 om bruk av dyr i forsøksvirksomhet må innskjerpe at bruk av dyr til forsøk i vårt moderne samfunn er siste utvei og skal benyttes underordnet i ekstraordinære tilfeller. Loven skal oppfordre til overordnet å benytte moderne metoder **istedenfor levende dyr.**

Dyrevernslovens § 31 om straff for å bryte dyrevernsloven må innskjerpe overfor rettsapparat og politi at slike saker ikke henlegges som det i dag ofte gjøres med begrunnelsen ”på grunn av bevisets stilling”, selv om bevisene er til stede.

Dyrevernslovens §32 om fradømming av rett til å ha med dyr å gjøre må oftere tas i bruk av rettsapparatet som et godt forebyggende tiltak mot dyremishandling.

Juridisk sett bør man innta et offensivt utgangspunkt. Det betyr å være aktiv i å utnytte lovverket så langt som mulig til dyrenes fordel og gå konsekvent inn for å endre lover og regler dersom man ser at dette er nødvendig. Det holder ikke å peke på **fortolkninger som tilsynelatende** ikke gir hjemmel for nødvendige tiltak. **Således er det direkte feil å hevde at det ikke kreves særskilt hjemmel for å drepe en hjemløs katt.** Eller for at nemndene står maktesløse overfor dette problemet. Etter vår oppfatning står det her mye på viljen i det apparat som av befolkningen anses som en garantist for at dyrene blir godt ivaretatt i vårt land. Dette inntrykk får publikum bekreftet bl.a. på hjemmesidene til Statens dyrehelsetilsyn.

KATTERS OG DYRS STATUS I DAG

Norske myndigheter klarer ikke å overholde sentrale EØS-forpliktelser innen dyrevern. Norge har vært treg til å innlemme regelverk og praksis i henhold til EUs krav. Norge havner på 13. plass av de 18 europeiske landene som er undersøkt. Våre nærmeste naboland Finland, Sverige og Danmark utgjør eliten i Europa, og havner som henholdsvis nummer 1, 3 og 4. Undersøkelsen omfatter mange typer regelverk. Sentrale lover og forskrifter som omhandler dyrevern er et område der vi henger etter. I de senere årene har EU-landene på mange områder kommet oss i forkjøpet. **I 1998 fikk dyr status som levende vesener i EU, noe de ikke har i norsk regelverk.** I 1991 ble forskriften som skal sikre at dyr blir skikkelig behandlet under transport vedtatt. Det tok syv år før denne forskriften ble innlemmet i norsk regelverk. I 1999 ble burhønsenes situasjon forbedret ved lov i EU. Her har Norge ikke fulgt opp.

EU har også et eget juridisk bindende regelverk for zoologiske hager. I Norge er tilsvarende regelverk bare veiledende ! Listen er lang. Vi ligger nå bak EU på de fleste områder som omhandler dyrevern, både når det gjelder nye regler, kontroll og oppfølging av eksisterende regelverk. De fleste dyrevernemndene i Norge har fått mindre penger å rutte med de siste årene. I Nord- og Sør-Trøndelag er de samlede overføringene halvert siden 1997.

Rådet for Dyreetikk avga i juni 1997 sin anbefaling ”Bortkomne og forvillede katter”. Rådets konklusjon var at kastrering istedenfor avlving av hjemløse katter var mer effektivt og mindre ressurskrevende både på kort og lang sikt. Rådet mente at avlving av friske dyr etisk sett er problematisk og at det vil være riktig å yte offentlig tilskudd til frivillige organisasjoner som påtar seg hjelp til bortkomne katter. **Etter en totalvurdering konkluderer Rådet med at det i ”problemområder” gjennomføres et systematisk opplegg for formeringskontroll basert på kastrasjon.** I år 2001 er dette rådet ikke fulgt opp av det offentlige. De neglisjerer totalt sitt eget etiske råd. Tvert imot har de offentlige myndigheter mange steder gjort situasjonen verre overfor kattene og dyrevernorganisasjonene ved å sette i gang masseavlvinger av katter selv om dyrevernerne har tilbudt å hjelpe til med formeringskontroll.

Denne fastgrodde, nærmest legitimerede neglisjering av dyrevern som har fått etablere seg, fører til at eksisterende regelverk, som ofte er uklart og kun veiledende, ikke blir praktisert til fordel for katter og andre dyr. Dyr blir ikke sett på som levende individer med følelser og behov, men på ting/eiendeler som skal gi profitt til eierne. Når dyr hovedsaklig blir oppfattet som produksjonspotensiale, glemmer man ofte den dyrevernsmessige og etiske side ved dyreholdet.

Konklusjon: Vi er av den oppfatning at organiseringen av dyrevernet i dag må revurderes, slik at dyr blir individualisert som følende vesener med medfødte naturlige behov som skal stettes. **For å få dette til bør ansvaret for dyrevern i dag ligge et annet sted enn hos landbruksmyndighetene som i altfor stor grad kun ivaretar den profitt- og produksjonsmessige side ved dyreholdet.**

ALTERNATIVER OG LOVTOLKNINGER TIL DAGENS LOVGIVNING

Norsk Huskattforening vil redegjøre for alternativer/tolkninger til dagens lovgivning for å kunne oppfylle ovennevnte målsettinger. Disse alternativer/tolkninger vil på enkelte områder komme i konflikt med den tolking som mange i dag **tillegger** dagens lover og forskrifter. Vi ønsker at våre alternativer og tolkninger skal komme som erstatning for dagens uklare regler på samme områder. Alternativene/tolkningene bygger på følgende vedlagte dokumenter:

Avlivning av katter og litt til – utredning av høyesterettsadvokat Tore Sverdrup Engelschjøn

Vedlagte utredning tar for seg kattens lovmessige beskyttelse i Norge. Utredningen har særlig sett på ”lovligheten” av praksisen med å drepe tilsynelatende hjemløse katter, som har fått lov å utvikle seg og som dessverre har fått etablere seg som lovlig og etisk. Utredningen konkluderer med at en bestemmelse eller et vedtak om innfangning og avlivning av katter ikke er tillatt fordi gjennomføringen vil innebære en ulovlig eller straffbar handling. Ingen katter er fritt vilt enten det dreier seg om en eiet eller hjemløs katt. Det påpekes også at det er **behov for lovendring** når det gjelder hjemløse katter i byer, tettsteder og også på landet utover det man kan gjøre etter Dyrevernavlovens nå gjeldende bestemmelse om syke katter. Utredningen slår videre fast at det bør gis hjemmel for at eiere av katt kan pålegges kastrering, sterilisering og /eller **obligatorisk merking av katten**.

Vi gjør oppmerksom på at **Husleieloven** er endret siden utredningen ble skrevet, slik at det nå i utgangspunktet er tillatt å holde kjæledyr i borettslag/sameier uten å søke om det på forhånd. Husordensregler/vedtekter som sier noe annet må følgelig endres. **Dyrevernavloven** har også blitt endret fra og med 1. mars 2001 ved at straffen for dyremishandling har blitt satt til 1 – 3 år.

Utredningen tar for seg katters status når det gjelder Husleieloven, Borettslagsloven, Straffeloven, Dyrevernavloven, Viltloven, Smittevernavloven, Kommunehelsetjenesteloven, Naboloven, Avlivningsforskriftene og Forvaltningsloven.

Konklusjonen er at en bestemmelse eller vedtak om innfangning og avlivning av katter ikke er tillatt fordi gjennomføringen vil innebære en ulovlig og straffbar handling. Ingen katter er fritt vilt enten det dreier seg om en eiet eller herreløs katt. Unnataket er dersom herreløse katter er så syke at de ikke kan gjøres friske igjen. **Til tross for dette blir friske, hjemløse katter avlivet med myndighetenes velsignelse med støtte fra et lovverk som myndigheter og enkeltpersoner feiltolker bevisst eller i beste fall ubevisst.**

Utredningen nemner også ID-merking som et **forebyggende** tiltak. **Norsk Huskattforening tilrår at ID-merking for katter ved øretatovering eller microchip blir påbudt enten i Dyrevernavloven eller i politivedtektene.** Norsk Kennel Klub har til sammenligning merkeplikt hos hunder før de kan delta på utstillinger samt for alle hunder som brukes i avl. Lovverket bør også sterkt **oppfordre** til at katteeiere kastrerer/steriliserer sine katter for å unngå at så mange katter blir hjemløse. Norsk Huskattforening ser helst at også kastrering/sterilisering ble påbudt ved lov, men innser muligens at tiden ennå ikke er moden for et slikt inngrep hos private.

Rettsbok fra Oslo Namsrett av 29.05.97

Vedlagte rettsbok fra Oslo Namsrett av 29.05.97 slår fast at Åsbråten Borettslag forbys å iverksette innfangning og avlaving av katter på eller ved borettslagets eiendom. Denne dommen er ikke anket. Borettslaget har akseptert dommen, slik at dommen står fast som en **prinsippdom** på området innfangning av katter. Dommens slutning lyder: "Åsbråten Borettslag forbys å iverksette innfangning eller avlaving av katter på eller ved borettslagets eiendom".

Brev av 04.01.99 fra Statens Dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen

Vedlagte brev konkluderer med: "Kattens status som eiet eller eierløs kan ikke tillegges selvstendig betydning når det gjelder spørsmålet om hvorvidt dyret kan avlives i medhold av husdyrlovens eller dyrevernavlovens bestemmelser". Brevet slår også fast at innfangning og avlaving av katter kun skal skje ut fra en dyrevernmessig vurdering for å forhindre at dyret kommer "i fare for å lida i utrensmål", jfr. Dyrevernavlovens § 2. Når det gjelder forholdet til husdyrlovens bestemmelser, slår sentralforvaltningen fast at eventuell innfangning og avlaving må være begrunnet i at man på den måten gjør det man finner nødvendig for å forebygge, begrense eller utrydde sykdommer hos dyr.

Vedlegg som tekstfiler i følgende rekkefølge: 1. Avlaving av katter og litt til 2. Rettsbok fra Oslo Namsrett. 3. Brev av 04.01.99 fra Statens Dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen:

Vedlegg 1:

- KORRIGERT 01.09.97

AVLIVNING AV KATTER OG LITT TIL AV HØYESTERETTSADVOKAT TORE SVERDRUP ENGELSCHIØN

1. Katter kan klassifiseres i tre grupper:

- Katt som eies av noen (eierkatter).
- Forvillet katt (feral), eiede katter som har forvillet seg eller "herreløse" katter.
- Villkatter (*felix silvestris*) finnes foreløpig ikke i Norge og berøres følgelig ikke utover kommentarene i punkt 5.

Til forvillet katt henregnes katter som har vært borte så lenge eller under slike forhold at de opptrer med angst eller fryktbetinget aggresjon ved kontakt med mennesker. Forutsetningen er at katten ikke er merket. Enhver katt som er merket må betraktes som en eiet katt uansett adferd.

Det kan ikke uten videre fastslås at en umerket katt ikke er eiet eller er herreløs. Den må bli betraktet som å være eiet av noen inntil det motsatte godtgjøres.

Det eksisterer ikke noe påbud om å merke katt eller forbud mot å slippe løs umerket katt. Heller ikke finnes noe generelt påbud om å holde katt i bånd eller andre båndtvangsbestemmelser.

Herreløse katter i byer eller forsteder representerer et problem - primært fra et dyrebeskyttelsessynspunkt - men også på grunn av illeluktende urin, m.v. Jeg henviser til det som sies nedenfor om dette.

2. **Husleielovens § 22 og Borettslagslovens § 34** gir adgang til å vedta husordensregler "til sikring av god husorden". Slike regler kan fastsette forbud for beboerne mot å holde katt som forstyrrer husordenen. Et slikt forbud kan ikke gjelde for innekatt som ikke er til ulempe for noen. Dette ble fastsatt i Høyesteretts dom inntatt i Rt 1993 side 1260 (Emmelinedommen).

Hvorvidt man i kraft av husordensregler kan forby hold av utekatt, ble ikke avgjort ved dommen. Et gyldig forbud mot utekatt kan imidlertid ikke lede til annet enn at utekatter, tilhørende borettslaget, kan innfanges på egen grunn. Forbudet leder ikke til en rett til å avlive slike innfangne katter. Det kan heller ikke vedtas av borettslaget. Derimot kan fanging av katter som ikke bor i Borettslaget ikke aksepteres selv på Borettslagets egen grunn. Et eventuelt gyldig forbud mot utekatt vedtatt av Borettslaget kan selvsagt ikke lede til en rett til å innfange andres katter på eller utenfor Borettslagets eiendom. Jeg tilføyer at det er særdeles tvilsomt om et borettslag kan vedta forbud mot utekatter, men rettslig avgjort er spørsmålet ikke.

For øvrig vil den beste løsning være å tillate kattehold (og hundehold) mot en avgift i tillegg til husleien for vedkommende dyreholder. Avgiften benyttes til ekstra avlønning av vaktmesteren for fjerning av avføring og for å dekke til sandkassene med presenning hver kveld og å ta presenningen av om morgenen. En slik avgift pålagt hold av utedyr fører til at skade og ulempe reduseres. Borettslag kan sannsynligvis vedta at utekatter skal steriliseres, kastreres, eller merkes med Chip-nummer i henhold til Veterinærforeningens internasjonale kode (det vil si ikke med telefon eller husnummer). Hvorvidt katter kan underkastes båndtvang på bestemte deler av eget område kan diskuteres. Båndtvang for katter er etter min mening en uting og bør ikke besluttes.

Konklusjonen er imidlertid at Borettslaget ikke kan foreta innfanging av katter, verken eide eller herreløse, på egen eller andres grunn. Som påpekt kan et mulig gyldig forbud mot utekatter lede til et annet resultat med hensyn til katter som hører til i borettslaget.

Jeg presiserer: For at et borettslag overhodet skal kunne fatte vedtak om innfanging av katter på eget område, må husordensreglene inneholde bestemmelse om at katter skal holdes i bånd eller at det er forbudt å holde utekatter (forutsatt at slikt påbud eller forbud er gyldig). Finnes ikke slike bestemmelser i husordensreglene, kan styret i borettslaget ikke treffe vedtak om innfangning. Generalforsamlingen kan det, men det må da foreligge vedtektsflertall, og saken må stå oppført i innkallingen.

3. **Straffelovens §§ 291 eller 391** omfatter katter som eies eller som det viser seg at noen eier, og som er innfanget og tatt livet av. Forholdet er at katter, som andre dyr, alltid relateres til en menneskelig eier, og som sådan er en "gjenstand" som tilhører "en annen". Den som tar livet av en eiet katt, eller medvirker til det, kan derfor straffes for skadeverk etter disse bestemmelsene. § 391 er mest praktisk fordi den voldtø økonomiske skade oftest er liten ved avlivning av en "vanlig" katt. Hvis katten ikke er merket, kan den likevel være eiet. For å unngå straffansvar, må man derfor forsikre seg om at katten ikke er eiet før innbringelse eller i alle fall før omplassering eller sterilisering finner sted. I praksis kan dette gjøres ved kunngjøring om at innbragt katt blir merket, omplassert eller

sterilisert innen en bestemt tid, hvis ingen eier melder seg. Annerledes kan dette ikke gjøres.

Straffelovens § 407 uttaler at den som krenker en annens rett, ved å fange eller drepe dyr som ikke er i noens eie, straffes med bøter. Dette omfatter herreløse katter. Man har ikke lov til å krenke grunneiers rett ved å invadere hans eiendom og ta katter til fange. Uten tillatelse fra grunneier kan man derfor ikke fange katter på hans grunn uten å bryte Viltloven.

Straffen etter **§ 391** om skadeverk, er bøter eller fengsel inntil tre måneder og etter **§ 407** bot.

Straffelovens § 47 om nødrett kan ikke påberopes som hjemmel for innfangning av katter.

4. **Dyrevernavlovens § 1** omfatter alle slags dyr og følgelig alle slags katter, eliten det er eiet katt, eller forvillet katt. Det følger av **Dyrevernavlovens § 6, 2. ledd** at avlivning av et dyr man treffer på bare kan skje når det er så sykt, skadet eller hjelpeløst at det ikke kan leve lenger eller "verta godt att". Herav følger at avlivning ikke kan skje når man påtreffer en katt - eiet eller forvillet - som er frisk. Dette gjelder selv om katten er syk, hvis den er i en slik tilstand at den kan leve lenger og bli bra igjen.

Dyrevernavlovens § 31 setter straff for den som uaktsomt overtrer lovens regelverk på bot eller fengsel inntil 6 måneder. Likeså lite som naboens plagsomt bjeffende hund ikke kan skytes eller krevet avlivet, kan heller ikke katter innfanges og avlives bare fordi de urinerer på upassende steder.

5. **Viltlovens (Jaktlovens) § 2** omfatter alle viltlevende landpattedyr. Lovens system er at alle viltlevende landpattedyr i Norge er fredet i den utstrekning det ikke følger av loven at det er tillatt med jakt på dem hele året eller en tidsbegrenset periode (jakttid). For de fleste dyr, som ikke er fredet hele året, er det fastsatt begrenset jaktperiode. Dette skjer ved forskrift. For de viltlevende landpattedyr som det ikke er fastsatt jakttid for gjelder fullstendig fredning. Loven i sin endelig form omhandler ikke katter. Spørsmålet er likevel om herreløse katter faller inn under begrepet "viltlevende landpattedyr". Jaktlovkomiteen foreslo under forberedelse av viltloven at "villkatt" falt under begrepet viltlevende landpattedyr. Da villkatt som nevnt ikke eksisterer i Norge, mente jaktlovkomiteen med uttrykket "villkatt" å behandle forvillede eller herreløse katter. For slike katter - "villkatter" - skulle det være fri jakt hele året. Men her som ellers gjelder at grunneieren har eneretten og at skytevåpen måtte benyttes.

Begrunnelsen for forslaget var at "villkatten" var et skadelig rovdyr for skogsfuglunger, fasan, rapphøns og haneunger - hvilket kan være riktig. Forslaget gikk imidlertid ikke gjennom på grunn av protester fra katteeiere.

Selv om "villkatten" gikk ut av regelverket om fri jakt, omfattes "villkatten" fortsatt av lovens begrep viltlevende landpattedyr. "Villkatten" er like fredet hele året for enhver form for innfangning og jakt nøyaktig som for eksempel pinnsvin er det. Skyter man et pinnsvin blir man tiltalt og straffet (Dagbladet for: søndag 31.08.97 side 15).

Av jaktlovens forarbeider kan det med andre ord uten videre sluttet at katter, enten de kalles "villkatter" eller forvillede eller herreløse katter, likesåvel som hjemmehørende katter, er totalfredet for jakt og fangst.

Skulle man mot formodning ikke anskue katter som "viltlevende landpattedyr" etter jaktlovens § 2, selv om de er forvillet, må regelverket for ordinære husdyr gjelde for katten, slik som det er fremstillet blant annet i punkt 3 og 4 foran. Resultatet blir det samme fordi ingen kan forgripe seg på annenmanns dyr hva enten det er hest, bufe, høns eller katt.

Det som er fremhevet i dette punkt er viktig. Lovgiveren har arbeidet med spørsmålet og har positivt og bevisst avstått fra å tillate jakt og fangst av "villkatter", det vil si herreløs eller forvillet katt. Klarere kan lovgiveren ikke ha uttrykt seg. Det er og forblir forbudt å fange inn eller å ta livet av, såvel hjemmehørende som forvillede og herreløse katter.

6. **Smittevernloven (lov av 5. august 1994 nr. 55) § 4.1**, gir kommunestyret eller Statens Helsetilsyn adgang til å treffe vedtak om avlivning av selskapsdyr, rotter og andre skadedyr når det er nødvendig for å forebygge en almenfarlig smittsom sykdom. Det kan også fastsettes bestemmelser om plikt til løpende gjennomføring av avlivning av selskapsdyr, rotter og andre skadedyr. Det er meg bekjent ikke fastsatt noen nye forskrifter for slik løpende gjennomføring. Man har gamle forskrifter gitt i medhold av tidligere lov som fortsatt er gjeldende vedrørende utrydding av rotter og veggdyr og gassing av bygninger, skip, drivhus o.l.

Det kan ikke sees at Smittevernloven kan anvendes i ordinære tilfeller. Det må påvises utbrudd av eller fare for smitte av en almenfarlig smittsom sykdom (epidemi) for at kommunestyret, i hastesaker kommunelegen, kan fastsette avlivning av selskapsdyr og andre skadedyr, det vil si alle former for katter. At en ørliten del (2 o/oo) av katters avføring teoretisk kan medføre smitte, er i seg selv ikke tilstrekkelig til inngrep. Det må dreie seg om en "allmennfarlig smittsom sykdom" i form av epidemi eller fare for slik, før noe kan gjøres.

Besluttende organ er Kommunestyret. Helsevesen eller kommunelege kan bare opptre i hastesaker. Det vil si at kommunestyrets beslutning ikke kan avvendes på grunn av sykdommens smittefarlige natur.

7. **Kommunehelsetjenesteloven har i § 4a-8** bestemmelse om at kommunestyret og (i hastesaker kommunelegen) kan treffe vedtak om "retting" ved en eiendom eller virksomhet hvis forholdet kan ha negativ innvirkning på helsen. Vedtaket kan gå ut på at det ikke skal være mer enn et bestemt antall dyr på eiendommen. Vedtaket kan ikke gå ut på avlivning av dyr (katter). Reaksjonen er angitt å være dagmulkt overfor eieren av vedkommende eiendom og intet annet (§4a-9). Lovens formål er å forebygge sykdom og skade eller lyte, ved blant annet miljørettet helsevern og hjemler ikke avlivning av katter eller andre dyr.

8. **Nabolovens § 2** bestemmer at ingen må foreta seg noe som er urimelig eller unødvendig, til skade eller ulempe på nabo eiendom, såfremt det ikke er ventelig etter forholdene på stedet. Bestemmelsen gir verken adgang til innfangning eller avlivning, men bare til erstatning etter § 9 for økonomisk skade eller ulempe man har lidt. Dreier det seg om herreløs katt,

står man rettsløs erstatningsrettslig sett, fordi det ikke er noen eier å rette kravet mot.

9. **Avlivningsforskriftene fra 1972** gitt i medhold av den nå opphevede lov fra 1929 om avlivning av husdyr og tamrein, bestemmer ingenting om adgang til å avlive katter. Den fastsetter bare hvordan avlivning skal skje, dersom eieren av katten vil det. Forskriften gjelder bare eiet huskatt. Disse regler hjemler ingen adgang til å foreta eller bestemme avlivning, aller minst av forvillede katter.

10. Hjemmel og fremgangsmåte. Ethvert vedtak som medfører inngrep i den enkelte borgers rettsfære eller innebærer innfangning og/eller avlivning av katt krever hjemmel i formell lov eller gyldig forskrift utferdiget i medhold av formell lov - det vil si lov gitt av Stortinget. På grunn av slik manglende hjemmel tilsidesatte Høyesterett husordensregler i borettslag som forbød hold av innefatt, jfr. Emmelinedommen nevnt i pkt. 2 ovenfor. Tilsvarende gjelder et kommunalt tiltak om innfangning og avlivning av herreløse katter. Det finnes i øyeblikket ingen hjemmel i dag for slike tiltak unntatt for de helt ekstraordinære tiltak etter Smittevernloven nevnt i punkt 6 foran.

Fremgangsmåter for å fatte vedtak om inngrep overfor katter må under alle omstendigheter iaktta **Forvaltningslovens** regler om veiledning (§11), befaring (§15), forhåndsvarsling (§16), utredningsplikt (§18), skriftlighet (§ 23), begrunnelse (§§ 24-25), underretning (§ 27) og klageadgang (§§ 28-29). Ikke alle kommuner har oppdaget Forvaltningslovens regler også gjelder vedtak vedrørende dyr.

Vedtak hvor hjemmel mangler eller Forvaltningsloven ikke er fulgt er ugyldige. Gjennomføringen kan stanses ved begjæring om midlertidig forføyning ved stedets namsrett.

Man kan spørre seg om fremgangsmåten med veiledning, varsling o.s.v. som nevnt, må benyttes fordi vedtaket "bare gjelder katter" og ikke mennesker. Katter er ting og ikke personer etter norsk rett. Selv om det siste er riktig antas regelverket å måtte følges, fordi vedtaket vil angå katteeiere.

11. **Konklusjonen er** at en bestemmelse eller et vedtak om innfangning og avlivning av katter ikke er tillatt fordi gjennomføringen vil innebære en ulovlig eller straffbar handling. Ingen katter er fritt vilt enten det dreier seg om en eiet eller herreløs katt. Den omstendighet at det i praksis har forekommet vedtak om og gjennomføring av innfangning og avlivning av katter, betyr ikke at vedtakene eller gjennomføringen av dem er lovmedholdlige. Det er meget som skjer i den feilaktige tro at man har adgang til å gjøre det, herunder å tilsidesette forvaltningslovens regler om fremgangsmåte.

12. Men det er behov for lovendring når det gjelder herreløse katter i by og tettsteder. Det burde vært lovlig adgang til inngrep ut fra et dyrebeskyttelsessynspunkt utover det man kan gjøre etter Dyrevernløvens

någjeldende bestemmelse om syke katter omtalt i nr. 4 foran. Er kattebestanden alt for stor, eller kattenes tilstand ille på grunn av matmangel, sykdom eller kulde, bør kompetent myndighet kunne treffe vedtak om innfangning av herreløse katter. Resultatet kan bli omplassering, merking eller sterilisering med avlivning som siste utvei - begrenset til de tilfeller der katten er så syk eller skadet at den ikke vil klare seg (Dyrevernlovens § 6). Forvaltningslovens regler må følges selv om tiltaket "bare" gjelder dyr. Likeså bør det gis hjemmel for at eiere av katt kan pålegges sterilisering og/eller obligatorisk merking av katten. Det siste er noe av det viktigste som kan gjøres i kattenes egen interesse.

Eidsvoll 01.09.1997.

Vedlegg 2:

RETTSBOK FOR OSLO NAMSRETT

År 1997 den 29. mai ble rett satt i Oslo namsrett.

Sak nr.: 97-1321 D.

Dommer; Byfogd Lars Borge-Andersen.

Protokollfører: Dommeren. Saksøker: Tove Bojer,

Åsbråttstien 45, 1251 Oslo.

Saksøkt: Åsbråten Borettslag v/ styrets formann Tom Brentebråten,
Åsbråttstien 15, 1251 Oslo.

Saken gjelder: Begjæring om midlertidig forføyning.

Til stede: Ingen utenom rettens personale.

Det ble avsagt slik

kjennelse:

Tove Bojer har i dag, 29. mai 1997 til Oslo namsrett fremsatt begjæring om midlertidig forføyning overfor Åsbråten Borettslag ved styreformann Tom Brentebråten, for å hindre iverksetting av et vedtak i borettslagets styre om utsetting av feller for å drepe katter som beveger seg i borettslagets område. Av begjæringen fremgår at utsettingen av feller kan ventes iverksatt fra i kveld. Retten oppfatter dette slik at begjæringen ønskes avgjort uten forutgående muntlige forhandlinger, jfr. tvangsfullbyrdelseslovens § 15-7, annet ledd.

Retten bemerker:

Forat en begjæring om midlertidig forføyning skal kunne tas til følge, kreves i alminne

lighet at såvel det underliggende krav som eksistensen av en sikringsgrunn er sannsynliggjort, jfr, tvangfullbyrdelsesloven § 15-6.

Innledningsvis bemerkes at det ikke fremgår av begjæringen at saksøkeren selv har katt. Men det fremgår av hennes adresse at hun iallfall har tilknytning til området, og retten antar at dette i seg selv må være tilstrekkelig til å gi den nødvendige rettslige interesse i å opptre som saksøker med en begjæring av denne art.

På grunnlag av det som er anført i begjæringen, anser retten det tilstrekkelig sannsynliggjort at styret i Åsbråten Borettslag iallfall har vedtatt å foreta innfangning av katter med sikte på å få dem avlivet - om det ikke er meningen å fange dem i drepende feller eller i feller med giftig åte. Retten anser det videre tilstrekkelig sannsynliggjort at borettslaget vil være uberettiget både til innfangning og avlaving av katter - enten det nå dreier seg om katter som noen eier, og som andre allerede av den grunn er avskåret fra å forføye over uten eierens samtykke eller annen særskilt hjemmel, eller det er snakk om herreløse katter, som må antas omfattet av viltlovens bestemmelser, hvoretter alle viltlevende landpattedyr i utgangspunktet er fredet, og det kan ikke sees å eksistere noen hjemmel for unntak som er aktuell i det foreliggende tilfelle. Retten kan for såvidt vise til den utredning av advokat Tore Sverdrup Engelschjøn som er vedlagt begjæringen.

Når det gjelder sikringsgrunn, anser retten det tilstrekkelig å vise til begjæringens opplysning om borettslagets vedtak om innfangning og avlaving kan ventes iverksatt fra kommende kveld. Retten anser det på denne bakgrunn sannsynliggjort at det foreligger sikringsgrunn både etter bokstav a og bokstav b i tvangfullbyrdelseslovens § 15-2, første ledd.

Midlertidig forføyning skal som utgangspunkt ikke besluttes uten at **partene har vært** innkalt til muntlig forhandling, men på bakgrunn av det som er anført i begjæringen antar retten at det i dette tilfellet vil være fare ved opphold og i medhold av tvangfullbyrdelseslovens § 15-7, annet ledd, avsies kjennelsen uten forutgående muntlig forhandling. I begjæringen er ikke nedlagt noen formell påstand, men det er uttalt at innfangningen begjæres stanset, og retten anser det hensiktsmessig å utforme slutningen slik at borettslaget forbyr å iverksette innfangning eller avlaving (f. eks. ved feller eller gift).

I begjæringen er ikke nedlagt påstand om saksomkostninger.

Retten har ikke funnet grunn til av eget tiltak å gjøre gjennomføringen av den midlertidige forføyning avhengig av at saksøkeren stiller sikkerhet for mulig erstatning til saksøkte dersom forføyninger skulle vise seg å være uberettiget; jfr. tvangfullbyrdelseslovens § 15-6, annet punktum. Retten har heller ikke funnet tilstrekkelig grunn til av eget tiltak å fastsette noe om at saksøkte kan avverge gjennomføringen av forføyninger ved å stille sikkerhet, jfr. § 15-8, annet ledd, siste punktum.

Dersom saksøkte ber om det, vil namsretten gi saksøkeren frist for å reise . . .

Siden kjennelsen er avsagt uten forutgående muntlig forhandling, kan den ikke påkjæres, men saksøkte kan kreve at namsretten innkaller partene til muntlig forhandling hvorefter namsretten vil avsi ny kjennelse på grunnlag av det som da måtte fremkomme.

Slutning:

Åsbråten Borettslag forbys å iverksette innfangning eller avliving av katter på eller ved borettslagets eiendom.

Retten er hevet.

Lars Borge-Andersen (sign.)

Vedlegg 3:**STATENS DYREHELSETILSYN
Sentralforvaltningen**

Saksbeh.: Terje Finsrud Dato: 04.01.99 Vår ref.: 2904/97
 Arkivnr.: 751 Deres ref.: 308/97

Statens dyrehelsetilsyn
 Distriktsveterinæren i Oslo og Follo
 Postboks 8146 Dep
 0033 Oslo

**AD ANMODNING OM VURDERING AV JURIDISKE FORHOLD ANGÅENDE
EIERLØSE/FORVILLEDE KATTER**

Det vises til Distriktsveterinærens ekspedisjon av 04.06.98, med forespørsel om hvorvidt eierløse katter kan fanges inn og avlives.

Spørsmålet må avgrenses til i forhold til de virkemidler som dyrevernavloven og husdyrloven gir anvisning på.

Når det gjelder eventuell innfangning og avlivning i medhold av dyrevernavlovens bestemmelser, kan dette utelukkende skje i de tilfeller hvor innfangning og avlivning ut fra en dyrevernmessig vurdering anses for å være nødvendig for å forhindre at dyret kommer "i fåre for å lida i utrensmål", jfr. dyrevemlovens § 2. Dersom det ikke representerer noen slik fare for unødvendig lidelse om dyret får leve videre, kan man ikke med ryggdekning i dyrevernavlovens bestemmelser verken kreve eller besørge dyret avlivet.

Når det gjelder forholdet til husdyrlovens bestemmelser, må eventuell innfangning og avlivning være begrunnet i at man på den måten gjør det man finner nødvendig for å forebygge, begrense eller utrydde sykdommer hos dyr. Det er neppe grunnlag for å hevde at katter som kan defineres som eierløse representerer større eller annen smittefare enn katter som påviselig kan tilbakeføres til en eier. Det skal på denne bakgrunn vanskelig gjøres å kunne etablere en annen praksis for innfangning og avlivning i medhold av husdyrlovens bestemmelser i forhold til eierløse eller forvillede katter enn man kan gjøre i forhold til eide dyr.

Konklusjon: Kattens status som eiet eller eierløs kan ikke tillegges selvstendig betydning når det gjelder spørsmålet hvorvidt dyret kan avlives i medhold av husdyrlovens eller dyrevernavlovens bestemmelser.

Med hilsen

Gunnar Hagen
 Avdelingsdirektør

Terje Finsrud

Rådgiver

Kopi: Statens dyrehelsetilsyn, Fylkesveterinæren for Oslo, Akershus og Østfold

Adresse: Ullevålsvn. 68, Postboks 8147 Dep. 0033 Oslo

Telefon: 22 24 19 40

Telefaks: 22 24 19 45

